

Izhaja vsak dan

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj.

Posamezne številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.

Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Molin piccolo št. 7. — Uradne ure od 2 pop. do 8 zvečer. Cene oglaševanja 16 stotink na vrsto petič; poslanice, osmrtnice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vse leto 24 kron, pol leta 12 kron, 3 mesece 6 kron. Na naročbe brez doposlane naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovane pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: Ulica Torre bianca št. 12.

Izdajatelj in odgovorni urednik FRAN GODNIK. — Lastnik koncorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna koncorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Torre bianca št. 12.

Vprašanje vinske klavzule v Ogrskem parlamentu.

BUDIMPEŠTA 16. — Zbornica poslancev. — Zbornica je v današnji seji nadaljevala razpravo o predlogi glede kontingenta novincev. Govoril je jedini poslanec N e s s i. Isti je stavil predlog, naj se v vojaških zadevah točno označijo pravice vladarja. Proti koncu njegovega govora došlo je do burnih prizorov. — Podpredsednik se je namreč tekom Nessijevega govora razgovarjal s habsburškim ministrom, vsled česar mu je Košutovec Kubik zaklical, naj se ne razgovarja, marveč naj poslušaja govor poslanca Nessija.

Ko je posl. Nessi dovršil svoj govor, bila je razprava o vojni predlogi prekinjena.

Posl. P o d m a n y z k i (član liberalne stranke) stavil je na to predlog, naj bi se seje od 18 p. m. naprej podaljšale za jedno uro. O tem predlogu sklepala bo zbornica v prihodnji seji.

Posl. M o l n a r (Košutovec) je na to po dolgem obotavljanju in po večkratnem pozivanju, da Tisza utemeljuje svojo interpelacijo glede trgovinske pogodbe z Italijo, katera pogodba v kratkem zapade. Ministerški predsednik grof Tisza je takoj odgovoril na Molnarjevo interpelacijo in povdarjal, da se nashaja vlada z ozirom na to vprašanje v jako težavnem položaju. Vlada ima zvezane roke, ker zbornica še ni vsprejela avtonomnega carinskega tarifa, vsled česar manjka temelj za nova pogajanja glede obnovitve trgovinske pogodbe z Italijo. To je pa tem neugodnejše, ker ste vladi že zapričeli pogajanja glede onih gospodarskih zadev, ki Ogrski najbolj interesirajo. Vseled tega trpi Ogrska veliko škodo. Prejšnja vlada morala je odpovedati trgovinsko pogodbo z Italijo, ker je v tej pogodbi ogrskim gospodarskim interesom škodljiva vinska klavzula. Ako ne bo mogoče skleniti nove trgovinske pogodbe, treba bo preklicati odpoved sedanje trgovinske pogodbe, katera zapade dne 1. januarja 1904 in tako podaljšati to pogodbo še za eno leto. Skoraj izključeno je, da bi podaljšanje zadelo ob kake ovire, a pomisliti je treba, da bi bilo to podaljšanje za Ogrsko zelo škodljivo, ker bi tudi pogubna vinska klavzula ostala še nadalje v veljavi. Ker toraj vlada, vsled pomanjkanja avtonomnega carinskega tarifa ne more skleniti nove carinske pogodbe z Italijo, bil bi iz sedanje zahtebe jedini izhod ta, da bi parlament pooblastil vlado, da sklene kolikor mogoče kratak provizorij in sicer tak provizorij, ki bi odpravil pogubni upliv vinske klavzule. — Vlada predloži zbornici v najkrajšem času tozadevni zakonski načrt in upa, da zbornica, z ozirom na gospodarske interese dežele ta načrt tudi najhitreje reši. — Govornik

je izrazil uverjenje, da je, kakor Ogrska, tudi Italija interesirana na nadaljevanju rednih gospodarskih odnošajev med obema deželama ter da je prepričana, da bi pretrganje gospodarskih zvez imelo za obe državi usodne posledice. Ministerški predsednik je izjavil, da je ta njegov odgovor le začasne vrednosti; podrobneje razloži svoje nazore o tej stvari takrat, ko predloži dotični zakonski načrt in tedaj bo tudi prosil zbornico, naj vzame njegova takratna izvajanja na znanje. Slednjič je Tisza še odgovarjal na opazke posl. Molnarja. Na to je zbornični predsednik naznanil, da se ne bo glasovalo o začasnem odgovoru ministerškega predseidnika ter je zaključil sejo.

Dogodki na Balkanu.

Bolgarsko sobranje.

SREDEC 16. Včeraj se je sestalo novo bolgarsko sobranje. Po prestolnem govoru se je sobranje konstituiralo in so bili izvoljeni: Stajkov predsednikom, Gatev prvim in Petkov drugim podpredsednikom. V današnji seji izvolijo se odseki.

Prestolni govor kneza Ferdinanda.

SREDEC 16. Prestolni govor, s katerim je knez Ferdinand otvoril včeraj sobranje, pravi med drugim:

»Nekateri dogodki, ki so se pojavili tekom letošnjega leta, prisilili so me v to, da sem se obrnil na narod še predno je potekel mandat zadnje zbornice. Dogodki v poletju prisilili so vlado zateči se k izrednim a neobhodno potrebaim stroškom, kateri so postavili vojsko v položaj, da more čuvati neodvisnost in skupnost domovine.

Računam vsled tega na domoljubje narodnih zastopnikov, katero rodoljubje jih bo vodilo o presojanju razmer, ki so vlado prisilile v omenjene stroške, in o presojanju vseh vladinih činov.

Vlada stori vse mogoče, da ohrani in povspesuje obstoječe dobre odnošaje z veliko osvoboditeljico Rusijo ter z drugimi, osobito sosednjimi državami.

Prestolni govor naznanja nadalje predloženje več zakonskih načrtov, tičočih se ureditve vojske in uradniških razmer.

Pred otvoritvijo parlamenta.

Seja eksekutivnega odbora mladočeške stranke.

DUNAJ 16. — Glasom tozadevnega komunikeja imel je eksekutivni odbor mladočeške stranke danes sejo, v kateri se je na dolgo razpravljalo o političnem položaju in o taktiki mladočeškega kluba v predstojećem državnozbornem zasedanju, na kar so se storili tozadevni sklepi, ki se jutri objavijo v plenarni seji mladočeškega kluba.

pričakoval tako močne razsvetljave. Čelo se mu je zmračilo in obraz mu je postal skrben, ko so se srečale njegove oči s prešinjivimi generalovimi. Toda kmalu se je pomiril in napravil prijazen obraz, da zahvali svojega varuha. Ko je postavil čašo in steklenico na rob kamina, je neznanec prekinil molk in ga pogledal še enkrat z ognjevitim pogledom.

»Gospod«, je dejal z mehkim glasom, ki ni imel sicer več v grlu one krčevitosti, kakor preje, a je še vedno kazal notranjo vzneemirjenost: »Dozdevati se Vam moram čudovit. Oprostite potrebno čudovitost. Ako ostanete tu, Vas prosim, da me ne gledate, kadar bom pil.

General se je obrnil burno, razdražen radi tega, da bi se moral vedno pokoriti človeku, ki mu ni ugajal. Tujec je izvlekel bel robež iz žepa, ovil z njim desnico, prijel na so steklenico ter v dušku izpil njeno vsebino. Ne hoteč prelomiti dane besede, je marki mehanično pogledal v zrcalo; in ker je lega obeh zreal dajala njegovim očem priliko, da je popolnoma videl neznanca, je videl, kako se je robež mahoma pordečil vsled dotika rok, ki so bile polne krvi.

Seja eksekutivnega odbora nemških strank.

DUNAJ 16. Glasom komunikeja imel je eksekutivni odbor nemških strank danes popoldne tukaj sejo. Doseglo se je popolno soglasje toliko glede presojanja političnega položaja, kolikor glede skupnega postopanja strank. Sklepi te seje sporočijo se strankam nemške zveze v seji, katera bo jutri neposredno pred pričetkom seje poslanske zbornice. Do tedaj pa se o sklepih varuje najstrožja tajnost.

Potovanje italijanske kraljeve dvojice v London.*)

Na yachti »Victoria and Albert«.

CHERBOURG 16. Ko sta kralj Viktor Emanuel in kraljica Jelena dospela na angleško kraljevo yachto »Victoria and Albert«, katera ju popelje na Angleško, pozdravil ju je v imenu kralja Edvarda VII. njegov adjutant sir Harry Stevenson, kateri je pridodeljen pomorskemu oddelku »Wor Office«.

Popoldne bil je na yachti gala-obed, katerega je kralju in kraljici na čast priredil vice-admiral Fawkes. Na obedu bili so tudi: francozki admiral Touchard in poveljniki vojnih ladij francozke eskadre.

*) Včerašnjajo tozadevno brzojavko je popraviti tako, da sta ital. kralj in kraljica odpotovala v Anglijo in ne iz Anglije.

Aretiranje anarhista.

PARIZ 16. — Redarstveno ravnateljstvo pripisuje veliko važnost aretiranju anarhista Lambina v Cherbourgu. Ko so ga vprašali, kako je prišel v Cherbourg ravno o momentu prihoda italijanske kraljeve dvojice, ni hotel ničesar odgovoriti. Sumi se, da se je hotel utihotapiti v vojni arsenal, ker je vedel, da si kralj in kraljica istega ogledata. Lambina so odvedli v Pariz.

Javni shod za financijelno samostalnost Hrvatske.

REKA 16. — Včerašnji javni shod za financijelno samostalnost Hrvatske na Sušaku je sijajno izpadel. Zborovanja se je udeležilo nad 2000 oseb. Voditeji reških Hrvatov, odvetnik dr. Evgen Barčić, je v divnem govoru označil krivice, ki jih nosi Hrvatska in je pozval zbrani narod na odločen odpor proti madjarakemu nasilju.

Resolucija o financijelni samostalnosti Hrvatske je bila vsprejeta z velikim navdušenjem. Tudi druge resolucije je sprejel zbrani narod z velikim odobravanjem. Pravi vihar nevdušenja in odobravanja je vzbudila med zborovalci resolucija, s katero se proglašaja sloga in solidarnost vseh Jugoslovanov in s katero se izražaja zahvala onim italijanskim listom, ki so podpirali Hrvate v letošnjih bojih.

»Ah!« je vzkliknil mož, ko je bil izpil ter se zavil v plašč, pogledši generala nezaupno, »gledali ste me. Izgubljen sem. Oni prihajajo, evo jih!«

»Ničesar ne slišim«, je odvrnil marki.

»Vas to ne zanima toliko, da bi jih slišali že od daleč, kakor jaz.«

»Torej ste se dvobojevali, da ste tako oblitli s krvjo?« je vprašal general dokaj vznemirjen, razločevaje barvo širokih madežev, s katerimi je bila premočena gostova obleka.

»Da, zadeli ste, dvobojeval sem se«, je odvrnil tujec, dočim mu je igral na ustnih trpek smehljaj.

V tem hipu je bilo čuti peket dirjajočih konj, odmevajoči v daljavi; toda ta hrup je bil slab, nalik prvi jutranji zori. Vajeno generalovo uho je spoznalo konjeniški izučeni konjski tek.

»To so orožniki«, je dejal.

Uprl je na beguna pogled, ki naj bi mu razpršil vse dvome, prijel za luč in se vrnil v salon. Komi je bil položil ključ sobajna na kamin, kar se je povečal hrup jezdecev, približavajočih se tako naglo paviljonu, da

Dohodki države.

DUNAJ 16. — »Wiener Abendpost« priobčuje dohodke na direktnih in indirektnih dokladah v času od 1. januarja do konca septembra 1903. Glasom tega izkaza znaša čisti prihod na direktnih davkih 198,756.652 kron (nasproti dohodkom lanskega leta v istem času so se letos dohodki povišali za 4,343.668 kron), čisti prihod na indirektnih dokladah pa 463.046.618 kron (nasproti lanskega leta povišek 202.795 kron). Skupni dohodki na direktnih davkih in indirektnih dokladah povišali so se torej za 4,546.463 kron.

Čisti dohodek na carinah znaša od 1. januarja do konca sept. 1903. 87,536.639 kron in sicer za 1,309.393 kron več nego lanskega leta v istem času. Povišek izvira iz rastočega uvoza kave in tursčice.

Določbe glede vsprejemanja v zavode za poboljševanje.

DUNAJ 16. Pravosodni minister odpisal je na sodišča naredbo, v kateri se interpretirajo izvajanja naredb justičnega ministerstva glede oddajanja mladine v zavode za poboljšanje na podlagi odredbe varuštvenga sodišča v smislu, da so od strani zavoda za poboljšanje izvedljiva le tedaj, ako izjavi deželni odbor, da je pripravljen jih vsprejeti.

Enketa za reformo hišarine.

DUNAJ 16. — Danes se je otvorila enketa za reformo hišarine. Vlado je zastopal sekcijaki načelnik Meyer, kateri je izvajal, da je hišno-razredni davek staromodni in najemniški davek nerazumno previsok. Nasproti vsestranskim zahtevam po znižanju hišno najemniškega davka pa je treba upoštevati finančni položaj države, kateri ne dovoljuje znižanja državnih dohodkov.

Novi topovi.

DUNAJ 16. Glasom vesti v »Fremdenblattu« nabavi se 3000 novih topov in to v času treh do štirih let. Izvzemaš cevi poveri se izdelovanje vseh družih delov topov domači privatni industriji in se v inozemstvu ne naroči nobenega dela. Zahtevani kredit za nabavo teh topov se tudi razdeli na zgoraj omenjeni čas in se v letošnji proračun postavi v ta namen postavka kakih 38 milijonov kron.

Grof Goluchowski v avdijenci pri grškem kralju.

DUNAJ 16. Grški kralj Jurij vsprejel je danes popoldne avstro-ogrškega ministra za vnanje stvari v avdijenci, katera je trajala jedno uro.

Nemški fanatizem brnskega župana.

BRNO 15. Danes zjutraj tršilo se je slavnostno zapriseženje novoizvoljenega župana dr. vit. Wieser-ja. V svojem zahvalnem govoru rekel je Wieser med drugim: »Mi živimo v zelo težkih časih. Politična, narodna

ga je stresel mrz. Res so se konji ustavili pred hišnimi vratmi. Spregovorivši s tovariši par besed, je stopil jeden jezdec s konja, potkal krepko in prisilil generala, da je šel odpirat. Slednji ni mogel potolažiti neke tajne razburjenosti, zazraši šest orožnikov, katerih s srebrnom obšiti klobuki so se lesketali v luninem svitu.

»Milostivi gospod«, ga je nagovoril brigadir, »niste-li ravnokar slišali bežati človeka proti barijeri?«

»Proti barijeri? Ne.«

»Niste nikomur odprli svojih vrat?«

»Meni ni navada, da bi sam odpiral svoja vrata...«

»Toda, oprostite, gospod general, v tem hipu se mi zdi, da...«

»Kaj še«, je zavpil general jezno, se li hočete šaliti z menoj? Imate pravico...?«

»Nobene, nobene, milostivi gospod«, je odgovoril brigadir prijazno. »Oprostite našo gorečnost v službi. Dobro vemo, da se francozki čer ne izpostavlja temu, da bi ob tej nočni uri vsprejemal morilca; toda želja, da bi kaj proizvedli...«

(Priče še.)

PODLISTEK.

53

Ženska tridesetih let.

Francoski spisal: Honoré de Balzac.

Poslovenil K. Z.

V.

Dvojno snidenje.

»Nič, ljuba moja«, je odvrnil hladno.

»In vendar sem prav dobro slišala, da ste sproveli nekoga navzgor...«

»Helen«, je rekel general, pogledši hčerko, ki je privzdignila glavo k njemu, »pomni, da je od tvoje molčečnosti odvisna čast tvojega očeta. Biti moraš, kakor bi ne bila slišala ničesar.«

Mlado dekle je odgovorilo z značilnim pokimanjem. Markiza je postala vsa osupla in notranje globoko žaljena vsled načina, kako ji je soprog nalsgal molčečnost. General je vzletel steklenico vode in čašo ter šel v sobo, kjer je bil njegov jetnik. Našel ga je vzravnane in z odkrito glavo naslonjenega na rob zidu nasproti kamnu; klobuk je bil vrzel na jednega stolov. Tujec gotovo ni

in gospodarska naspotja so se v naši domovini, ki tako nujno potrebuje notranjega mira, še poojstrila. Strasti so že tako zaslepile pameti in oglušile srca, da se vsled tega že majejo temelji naše države, katere se oklepamo a pravo nemško zvestobo. — Na zaključku svojega govora pa je Wieser priporočil slovo, v kateri da leži moč in bodočnost mesta Brna, katero je že v pradavnih časih bilo nemško. Njegova, govornikova življenska naloga da je, obrniti nemški značaj Brna tudi v bodočnosti.

Stanje ministra Hartela.

DUNAJ 16. Boljetin o boleznih naučnega ministra pl. Hartela se glasi: Lokalni proces vnetja nazaduje. Splošno stanje je dobro.

Po Hartelovem zdravju so vprašali cesar, nadvojvodi Oton in Rajner ter nadvojvodinji Marija Josipina in Marija.

Smrt hessenske princesinje.

DARMSTADT 16. »Darmstädter Zeitung« javlja iz Skerniewic: Hči velikega vojvode hessenskega princezinja Elizabeta je danes umrla.

Odnosaji med Francijo in Sijamom.

PARIZ 16. Ministerstvo za vnanje stvari oporeka vesti nekega angleškega lista, da so se pretrgali diplomatski odnosaji med Francijo in Sijamom. Res da je le toliko, da so razmere med obema državama nekoliko napete, ker se Sijam obotavlja vstopiti od Francije zahtevano spremembo francosko-sijamske pogodbe iz l. 1902.

Razširjenje deželnega realnega gimnazija v Pazinu v višo realko.

Govor posl. Vekoslava Spinčiča v seji deželnega zbora istrskega dne 30. oktobra 1903.

(Zvršetak.)

Drugi zaključek je ta, da je ta gimnazij popolnoma nepotreben. — Kajti, gospoda, ko imate že gimnazij v Kopru in ko vas je samo, po predposlednjem ljudskem štetju, 117.000, a nas 185.000, in ko imamo mi samo en gimnazij in moremo biti žajim zadovoljni, morete biti tudi vi zadovoljni se svojim. Kar se tiče realnih nauk, priznavam, da postajajo ti od dne do dne potrebnejši in da imamo premalo tehnično naobrazjenih ljudi. Ali vendar ne bi trebalo ustvarjati italijanske realke, ker imate dve taki v Trstu. Ako bi pa v Sevnici gledali na potrebo prebivalstva, morali bi osnovati hrvatsko realko. Pravim nadalje, da se v tem realnem gimnaziju in v otvorenju 5. razreda (v Pazinu) kaže razsipnost deželnega odbora. Tu se troši že dosedaj preko 35.000 K na leto, a odslej se bo trošilo 60.000 K za profesorje in razna učila in aparate. Ali žne troši se samo za to, ampak tudi za učence. Ker ako ne bi vi dajali stipendijev, ne bi imeli niti en četrt učencev, kar jim imate sedaj. A v tem se kaže poleg razsipnosti, tudi nemoralnost. Vem za neke učence, ki so došli v Pazin, da bi stopili v prvi razred, ko so dovršili hrvatsko ljudsko šolo, a niso mogli biti v sprejeti, ker niso znali dovolj italijanščine. Pa kaj se je zgodilo? Dali so jim stipendij, da morejo obiskovati italijansko ljudsko šolo v Pazinu, da bodo mogli čez leto vstopiti v gimnazijo. Vem za slučaj, ko je deželni odbor telegrafično pošiljal denar n. pr. v Lovran, da ulove otroka, ki naj pride v italijanski gimnazij. Torej ne le, da se troši dosedaj 35.000 K, a se bo trošilo odslej preko 60.000 K za sam zavod, ampak troši se tudi za učence in širi se naravnost nemoralna s tem, da se jemljejo tam taki učenci in vzdržujejo na troške davkoplačevalcev, tudi hrvatskih in slovenskih, da se torej tudi z njihovim denarjem njihovi otroci odnaručujejo. To raznarodovanje se bo maščevalo prej ali slej. Tu opažam še neko, namreč to, da se take in tolike podpore dajajo za učence italijanskega gimnazija, a se ne dajajo take podpore učencem drugega gimnazija, onega s krvatekim učnim jezikom. Znam, da je, med ostalim, na realnem gimnaziju učencev, sinov dovolj dobro plačanih e. k. uradnikov, ki uživajo podporo. Zdi se mi, da tudi zdravnikov sia v Lošnju uživa podporo na tem realnem gimnaziju. Na hrvatskem gimnaziju, ponavljam, ne uživa ni eden učencev nič iz deželnih sredstev, da si je med njimi pravih siromakov. Ko bi taki došli na italijanski gimnazij, takoj bi dobili stipendij. Je starišev, ki se hvalijo, da odvedejo otroka le v Pazin na italijanski gimnazij, ampak, da se jim ne bo nič več brigati zanj.

Troši se za ta realni gimnazij denar, ki bi se moral trošiti za druge stvari. Odkar je ustvarjen šolski zakon o šolskih taksah, zakon, o katerem se je govorilo, da je potreben radi tega, da bo možno ustvarjati ljudske šole, kjer jih pomanjkuje, pobira se sedaj v pokrajini na račun očetov šolskih otrok najmanjše 180.000 K na leto. Poleg tega obatoji še določba deželnega šolskega sveta, da se imajo ustvarjati le po tri šole na leto.

To se pravi, da se na leto, ako vzamemo na vsako teh šol po 1200 K, troši 3600 K od 180.000 K za druge namene, torej treba reči, da je bilo tu prevarjeno tudi Njeg. Veličanstvo, a bil je prevarjen tudi hrvatski in slovenski narod v Istri, ker šolske takse niso vtirane v to, da se vzdržuje kakov ženski luksus-licej v Pulju ali kak kljubovalni realni gimnazij, ampak so te takse določene za ljudske šole, za onih 17.000 hrvatskih in slovenskih šolskih otrok, ki nimajo nikakih šol. Jaz sem bil vedno proti šolskim taksam, ali dokler obtoje, morale bi se rabiti, za kar so ustanovljene, a ne za kljubovalni gimnazij ali za luksus-licej, kakoršen obstoji tu v Pulju.

Ako hočete imeti takov luksus, vzdržujte ga sami, a ne zahtevajte od hrvatskega naroda, da tudi on doprinaša v to.

Iz vseh teh razlogov, ker se bo tudi še nadalje trošilo za ta kljubovalni realni gimnazij in realko, ker se troši nepravilno, razsipno, brez dovoljenja deželnega zbora in potrdila njegovega Veličanstva, in se troši, mesto da bi se ustvarjale ljudske šole — protestujemo mi najodločneje proti vsemu temu in predlagam, da se preko predložene predloga šolskega odseka preide na dnevni red in da se vsled tega odpravi 5. razred, ki se je otvoril, kakor tudi vsa realni gimnazij.

Na pragu zasedanja.

Danes se snide zopet naš državni zbor. Gospoda dra. Koerberja teži vest. Teži ga morda vendar le zavest, da je storil in ukrenil in — opustil marsikaj, kar provzroča, da so danes, ob sestanku istega, nade minimalne, da bi ta parlament res deloval. Domnevauje, da gosp. Koerberja nekaj tišči, nam utrija dejstvo, da so uprav na pragu zavezanja priletela v javnost vest, da hoče Koerber demisionirati, češ, da je izperil vas sredstva v dosego pomirjenja med Čehi in Nemci, a da ni mogel vspeti s svojimi prizadevanji!

Kar je politikov in parlamentarcev ne veruje seveda nikdo, da bi bila ta grožnja ministerskega predsednika resno mišljena. Kaj nameruje torej z njo? Na koga naj ista napravi utis? Ali je morda gospod Koerber erpil primeraega pouka iz ujedinjenja čeških strank in iz resolutnega tona, ki veje iz programa, ki so ga izdale te stranke? Ali je g. Koerber morda prišel vendar do spoznanja, da da tu treba nekoliko odnehati nasproti Čehom? V ospredju čeških zahtev je vseučiliško vprašanje na Moravskem, Nemci so bili do sedaj neodjejljivi v tem pogledu. Te dni je bilo sicer čuti nekaj glasov iz nemškega tabora, po katerih bi bilo soditi, da postajajo Nemci nekoliko mehkeji in da odnahujejo od n a č e l n e g a odrekanja češkega vseučilišča. Trdovratni in neizprosnosti postajajo v svoji zahtevi, da češko vseučilišče ne sme biti v v Brau, ampak v kakim mestu s češkim prebivalstvom. Čehi pa se ne dajo odtisniti od glavnega mesta. Ob vprašanju, kje naj se ustanovi češka univerza, se utegnejo razbiti vsi poskusi za dosego vsaj kaknega premirja med Čehi in Nemci. Brez takega sporazumljenja pe je češka obstrukcija v državnem zboru toliko kolikor gotova stvar in gospod Koerber se mora odreči vsaki nadi na parlamentarno rešenje važnih vprašanj: proračun, nagodba z Ogrsko itd.

Zato menijo mnogi, da je g. Koerber spustil v svet vest o svoji demisiji, da bi žnjo napravil utis na Nemce, ker imajo ravno Nemci — in sicer edini — velik interes na tem, da se Koerberjeva vlada ohrani.

Seveda ne bi imeli Nemci bržčas nič proti temu, ako bi g. Koerber vladal s §. 14., kakor je nedavno temu tudi zagrozil na adresu Čehov. Ali kaj koristi to, ko pa se nagodba ne da skleniti s pomočjo § 14., ker bodo Madjari gotovo zahtevali, da se mora nagodba tudi v Avstriji parlamentarno rešiti. Izlasti bo madjarska opozicija — in ta je dala že dovolj dokazov, da umeje svoj posel — izkoristila nagodbeno vprašanje, kakor izborna agitacijsko sredstvo.

V resnost Koerberjeve grožnje z demisijo

ne veruje nikdo. Računati pa je z možnostjo, da prihodnji dogodki prisilijo demisijo Koerberjevo.

Gospod dr. Koerber nima razloga za veselje in zadovoljstvo, ko stoji na pragu novega zasedanja državnega zbora.

Dogodki na Ogrskem.

Vladna glasila na Ogrskem so vzradoščena in kliče v svet, da je Tisza izvojeval veliko zmago. Ne da se tajiti, kak vspeh je v tem, da se je grafu Tiszi posrečilo izsiliti, da pride predloga o novincih na dnevni red zbornice, dočim je opozicija zahtevala, da se morati prej rešiti proračunski provizorij in indemniteti. Ali povsem neutemeljeno je, ako se govori tu o kakih efektivni in definitivni zmagi. Večina je vstrajala na strani Tisze, ko je šlo za to, da pride predloga o novincih v razpravi, ali kdo more vedeti, kako se bo ta večina vedla na meritorni razpravi o predlogi! Ta stranka je tako demoralirana, da ni nikakega zanašanja nanjo! Nikdo ne bi hotel priseči, da se to ne zgodi tudi v tej meritorni razpravi, da sprtna in nasilna manjšina potegne za seboj tudi del večine?! In če se zgodi tako, če predloga o novincih ne bo v sprejeta, če ostane opozicija — ki že sedaj obeta najhuji boj — zmagovalka?!

Dnevne novice.

Opozarjamo vse one, ki imajo opravila z našo upravo, da se ista nahaja nadalje v ulici Molin piccolo št. 7, II. nadstr. in da posluje od 2. ure popoldne do 8. ure zvečer.

Mestni svet bo razpuščen?! Danes se širi po mestu govoric, da bo mestni svet gotovo razpuščen. Na magistratu se baje že pridno pripravljajo za volitve.

Dogodki v Rimanjih. V nedeljo popoldne se je vršil tukaj pogreb A n d r e j a K u r e t a, večletnega pevca pevskega društva »Slavec«, brata dne 1. t. m. pokopane Petra Kureta, večletnega blagajnika istega društva. Pogreb se je vršil kakor navadno — c i v i l n o. Sprevod je vodil vaški župan Ivan Berdo ob sistenci vaških poglavarjev. Pred hišo žalosti in ob odprtem grobu so zapeli pevci društva »Slavec« svojemu umrlemu tovarišu dve žalostinki, med sprevedom pa je svirala godba. Vdeležilo se je spreveda vse domače prebivalstvo, tudi je prišlo ogromno število naroda iz sosednih vasi in izlasti tržaške okolice, tako, da je bilo vseh pogrebcev okoli 4000.

Ta pogreb je od novega leta sem — t. j., od kar je bila tukajšnja cerkev zaprta in zapečatena — že petnajsti!

Otrok rojenih po novem letu je že nad 20, ki niso krščeni; štirje so že umrli; več parov čaka na ženitbo. Vse naše tozadevne prošnje in rekurzi so dozdaj brezuspešni. Saj leži gledé rimanjskih cerkvenih stvari gotovo nad 30 raznih proševj, rekurzov, protestov itd. pri raznih oblastnijah, duhovskih in posvetnih ter čaka dnava rešitve. Ako je bila kaka stvar do zdaj rešena, bila je ta rešitev vselej negativna, ali pa je bil odgovor ta, da se je poslalo trume orožnikov in bodal, ter zaprlo in zapečatilo cerkev.

Cerkev v Rimanjih je še vedno zaprta s 5 angleškimi žabnicami, tako tudi obo zvonika in zvonovi so še vedno v »Rimu«; ura, ki se nahaja v zvoniku, se je ustavila 18. januarja, oni dneva, ko je okrajni glavar koperski Schaffenhauer zaprl in zapečatil cerkev, in čaka dan odrešenja; trava raste okolo cerkve in v cerkvi sami. Cerkevna streha pušča na več krajih, a noter se ne more, da bi se jo popravilo. Skozi cerkevna okna se vidi, da pada voda tudi po oltarjih in gotovo bodo pokvarjene tudi vse slike, ker cerkev že od 16. junija, t. j. od dneva, ko je odšel g. Krančič iz Rimanj, ni bila odprta. Oblastnije, toli cerkvene, koli posvetne, se ne zmenijo, kakor ravno omenjeno, za nobene proteste. C. kr. namestnik tržaški je te dni smelo trdil v obraz Rimanjcev notorično neresnico, da je cerkev odprta, kljub temu, da se ključni iste nahajajo v rokah tržaškega škofa, ali pa morda e. k. namestnika samega, dotično njima podrejenim organom.

Kakor je opustošena cerkev rimanjska, tako je tudi ona v Logu in kapelanijaka hiša v Rimanjih. Zaradi tega pa ni ljudstvo rimanjsko obupano; smelo in odločno išče svojih pravic in je osvedočeno, da morajo pasti oni, ki so prinesli toliko zla nad njih občino.

Pripomba uredništva. Naši čititelji so že gotovo opazili, da prinašamo

zadnji čas malo vesti o Rimanjih. Mi smo pa dobro obveščeni po neki ugledni osebi, bivajoči v Rimu, kaj je Sv. stolica odločila v rimanjskem cerkvenem vprašanju. Mi smo tudi čitali pastirski list tržaškega ordinarijata od dne 9. sept. t. l., katerega je isti naslovil na »vernike v Rimanjih«.

Od tega časa sta že minola cela dva meseca, a dozdaj ne vidimo niti enega koraka, ki bi se bil storil v rešitev rimanjskega cerkvenega vprašanja.

Konstatujemo po gorenjem članku, da do danes niti cerkev ni še odprta. Slovenska javnost zasleduje pozorno razvitek rimanjskega cerkvenega vprašanja in gospodje sami pridejo morda enkrat vendar do osvedočenja, da se ne pusti dušiti svoboda vesti.

»Slovenec« naj — vozi gnoj! — Tako je zaklicala »Grazer Tagespost« štajarskim Slovincem — in naj ne misli na meščanske in sploh v.še šole. Mi smo že zavrnili to nemško brutalnost. Če nemški listi vsprejemajo take monstruoznosti, in če nemški čitatelji čitajo in — na tem ne dvomimo — o d o b r u j e j o take gorostasnosti, potem imamo seboj dejstvo, da so sedanji Nemci kakor politiki najreakcijonarnejša, najbolj mračnijaška stranka, strupeno sovražna luči in svobodi.

Ali v svojem tozadevnem članku smo bili iztaknili neko okolnost, ki nam še posebej kaže mišljenje Nemcev do slovenskega prebivalstva celo v o ž j e m k r o g u, v katerem žive.

Poslanec Žičkar je bil stavil predlog, naj se meščanska šola s slovenskim učnim jezikom ustanovi v Sevnici. Ne glede na veliko korist, ki bi jo imelo v prvi vrsti ravno prebivalstvo tega trga s kulturnega stališča, imelo bi od take šole tudi izdatnih gmotnih koristi. Kaj potrebujete pa, ko vam povemo, da je oni divji izbruh proti predlogu posl. Žičkarja prišel iz — Sevnice?!

Na bolj jasen način niso mogli sevniki nemškutarji pokazati svojega sovražtva do prebivalstva tega trga. Grdi pisuni so zasramovali, češ, da take pošasti kakoršnja bi bila meščanska šola s slovenskim učnim jezikom, ni najti niti v Hindostanu! Na taki bedasti in neslani dovtp odgovarja »Südsteirische Post« po pravici: »Take pošasti, kakoršnja je dotični pisum iz Sevnice, je ni ne v Kitaju, ne v Hindostanu in celo ne — med Čulufskri.

Eno besedo na adresu socialne demokracije. Med kardinalnimi točkami socialno-demokratskega programa je menda ravno šola — šola, ki bo pristopna vsem, tako, da povspevanje do višje naobrazbe preneha biti privilegij privilegiovanih stanov. Dobro! — Sedaj pa bi prosili voditelje socialne demokracije, naj izvolijo napraviti paralelo med to svojo zahtevo in izrekom, da potreba viših učilišč je opravičena se le po blagostanju, ali, z drugimi besedami, da imajo le imoviti ljudje pravico do viših učilišč! — Blagovole naj napraviti to paralelo a ob enem naj uvažujejo, da je »Grazer Tagespost« med vodilnimi listi avstrijskih Nemcev in vprašajo naj svojo vest: ali ni socialni demokraciji naravnost v sveto dolžnost, da stopi v nezproslen boj proti stranki s takim mišljenjem nasproti širokim in revnejim razredom?! Ali ne bi se socialna demokracija, ako ne stopi v a k t i v e n boj proti taki stranki, ne izpostavila nevarnosti, da bi svet jel soditi o njej, da ne misli resno niti z glavnimi točkami svojega programa! Se stranko, ki hoče postavljati gnojni koš in krompir med maso ljudstva in šolo, ne sme imeti socialna demokracija nikake dotike, ako hoče ostati zvesta sama sebi!

Pačenje slovenskih priimkov na c. kr. okrajnem sodišču v Kopru. V Truškah, občina Marezige, je umrla dne 5. junija Marija Kocijančič. Prvi spis vsled tega slučajne smrti je bilo poročilo župnega urada v Truškah od dne 13. julija št. 90. In v poročilu je bilo ime in priimek pravilno napisano z M a r i j o K o c i j a n č i č.

Na to je okrajno sodišče naložilo delegatu A. Codorinu, naj sestavi zapisnik za mrličem. V tem nalogu je že stalo C o c i a n c i c h; imamo torej dejstvo, da je bilo okrajno sodišče samo, ki je prvo popačilo slovenski priimek. In da je temu izgledu sodišča rad sledil delegat Codorin, tega ne treba niti praviti.

Sledil je zapisnik sodišča od 10. oktobra 1903. — A 494/3 | 3 K dediči Antonom, Matijo in Marijo Kocijančič. Ti so se podpisali zopet pravilno s K o c i j a n č i č. S o d i š č e pa je na čelu zapisnika zopet popačilo priimek pokojnice v C o c i a n c i c h!!

